

Ewa Kasperska

Politechnika Koszalińska
Wydział Nauk Ekonomicznych
Katedra Turystyki i Marketingu
e-mail: kasperska.ewa@wp.pl

Rynek usług dla organizatorów i uczestników imprez biegowych

Kody JEL: L83, L84, M31, Z29

Słowa kluczowe: biegi masowe, imprezy biegowe, usługi w sporcie, sport amatorski, turystyka biegowa

Streszczenie. Jakkolwiek popularność biegania i liczba imprez biegowych w Polsce w ostatnich latach znacząco (jeśli nie lawinowo) wzrosła, to rynek usług związanych z biegami i turystyką biegową nie jest jeszcze w pełni rozwinięty. Ciągłe, w odróżnieniu od tego, co ma miejsce w wielu innych krajach na świecie, organizację imprez w Polsce uważa się za działalność nieprzynoszącą dochodów. Podobnie nie wszystkie usługi dostępne na zagranicznych rynkach są już obecne w kraju. Nie ulega jednak wątpliwości, że również polski rynek sukcesywnie się rozwija, a jego oferta staje się coraz bardziej różnorodna i kompleksowa. Celem artykułu jest diagnoza krajowego rynku usług biegowych skierowanych zarówno do organizatorów, jak i biegaczy. Stanowi on prezentację istniejących w tym obszarze potrzeb oraz ofertę podaży w zakresie ich zaspokojenia.

Wprowadzenie

Zaryzykować można twierdzenie, że bieganie w ostatnich latach stało się w Polsce sportem narodowym. Dowodzą tego statystyki zarówno liczby biegających, jak i odbywanych w Polsce imprez biegowych. Wobec masowego zainteresowania tą dyscypliną sportu można się również spodziewać idącego w ślad za nim popytu nie tylko na dobra, ale i usługi przydatne w jej uprawianiu. Mając na uwadze powyższe, celem artykułu uczyniono diagnozę krajowego rynku usług biegowych skierowanych zarówno

do organizatorów, jak i biegaczy. Stanowi on prezentację istniejących w tym obszarze potrzeb oraz ofertę podaży w zakresie ich zaspokojenia.

1. Biegi w statystykach

Na tle rosnącego zainteresowania aktywnością fizyczną w ogóle, to właśnie bieganie zdobywa największą popularność. Według danych TNS Polska z 2015 roku 68% Polaków uprawia sport, w tym w tym blisko 1/3 deklaruje, że robi to regularnie i podobna ich liczba – 33% – stwierdza, że jest to bieganie (tnsglobal.pl). ARC Rynek i Opinia w raporcie z tego samego okresu twierdzi, że aktywni Polacy to 64% społeczeństwa, a przynajmniej raz w tygodniu lub częściej trenuje aż 44% z nich (arc.com.pl). Według tego badania biega podobna liczba Polaków (32%). Kolejny raport z 2015 roku, Polskiego Związku Lekkiej Atletyki i Instytutu Badań Rynkowych i Społecznych IBRiS, podaje, że biega 21,9% Polaków (prezi.com).

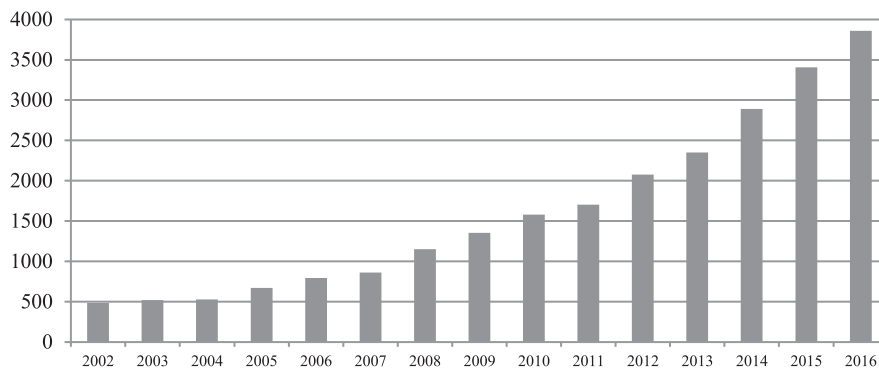
Przytoczone dane są dowodem na to, że stosunkowo trudno oszacować liczbę biegających. Wobec specyfiki samej dyscypliny nie jest to jednak zaskakujące. Biegać może każdy i wszędzie. Biegania nie ogranicza posiadana kondycja, wiek, specjalistyczny strój czy zasobność portfela. To taki rodzaj aktywności, który można uprawiać w zasadzie za darmo lub uczynić z tego bardzo kosztowną pasję¹. Również częstotliwość biegania, pokonywane odległości i osiągnięcia mogą być bardzo różne. Biegają zarówno ci, którzy dla relaksu decydują się na lekkie przebieżki, jak i ci, którzy realizują ambitne plany treningowe, przygotowując swój organizm do wyzwań, jakimi są maratony, ultramaratony czy triatlony. Nie ulega wątpliwości, że jedni i drudzy to biegacze, jak również to, że niezależnie od wiarygodności statystyk dotyczących biegaczy prosta obserwacja ulic miast i terenów niezabudowanych wystarczy, aby stwierdzić istnienie w Polsce mody, a nawet boomu na bieganie.

Znajduje to swoje odzwierciedlenie również w statystykach imprez biegowych. Liczba uczestników w największych z nich dochodzi nawet do kilkunastu tysięcy², zaś liczba samych imprez biegowych z roku na rok rośnie. W 2016 roku było ich w Polsce 3861; przez ostatnie 14 lat ich liczba zwiększyła się 8-krotnie (rys. 1).

Tak liczna rzesza biegających (przy czym według przytaczanego już raportu *Polacy biegają* tylko 15% biegaczy bierze udział w imprezach biegowych) to potężny rynek zbytu produktów dla biegaczy i związanych z tą dyscypliną sportu. Szacunkowa wartość roczna wydatków na bieganie to według autorów raportu 1,8 mld złotych. Z drugiej zaś strony, blisko 4 tysiące imprez sportowych rocznie to olbrzymie wyzwanie dla organizatorów i szerokie możliwości dla dostawców rozmaitych dóbr i usług na potrzeby takich wydarzeń.

¹ Na przykład Antarctic Ice Marathon to impreza ekstremalna, wymagająca specjalistycznego, drogiego sprzętu i odzieży oraz wniesienia opłaty w wysokości 16 000 euro (icemarathon.com, 2017).

² Rekordowy w 2016 r. Bieg Niepodległości w Warszawie zgromadził ponad 12 700 uczestników (maratony-polskie.pl).

Rysunek 1. Liczba imprez biegowych w Polsce w latach 2002–2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://www.maratonypolskie.pl>.

2. Rynek usług dla biegaczy

Na ofertę dla biegaczy składają się zarówno produkty materialne, jak i usługi. Są wśród nich te związane z samym bieganiem, ale i takie, na które popyt powstaje z chwilą powzięcia decyzji o udziale w imprezie biegowej. Wszystkie te produkty stanowią o pojemności rynku, te drugie mają też swój udział w rynku turystycznym, jako że często są wynikiem turystyki biegowej, czyli z definicji „ogółu działań, podejmowanych w związku z przemieszczaniem się osób poza swoje miejsce zamieszkania w celu wzięcia udziału w imprezie biegowej”³.

Analizując propozycje rynku skierowane do biegaczy, warto zauważyć, że oferta produktów materialnych jest bardzo rozwinięta, szeroko dostępna i ugruntowana. Obejmuje w pierwszej kolejności specjalistyczne obuwie, a także szeroki asortyment odzieży. Bogata jest też oferta dodatkowego wyposażenia: pulsometry, bidony, plecaki, mocowania na numer startowy, lampki naczolowe, słuchawki do słuchania muzyki lub audiobooków w czasie biegu, przyrządy do treningu w pomieszczeniu. Odrębną grupę stanowią suplementy, napoje izotoniczne, odżywki, parafarmaceutyki, maści i żele. Powyższą listę należy uzupełnić o publikacje dla biegaczy: specjalistyczną prasę, kalendarze i plany treningowe, poradniki. Wymienione artykuły można kupić w specjalistycznych sklepach dla biegaczy czy szerzej – sportowych, ale też w wielu sklepach sieciowych, a nawet dyskontach jako ofertę czasową.

Od lat wraz ze wzrostem zainteresowania aktywnym stylem życia oraz dzięki nowoczesnym technologiom stopniowo rozwija się także rynek usług dla sportowców, w tym również dedykowanych biegaczom. Szeroko dostępne i najpowszechniej chyba

³ Zacytowana definicja jest koncepcją autorską zaproponowaną w Kasperska, Kasperski (2017).

używane są aplikacje na telefon⁴. Dostępność funkcji w aplikacjach jest bardzo szeroka i zróżnicowana w zależności od marki. Przede wszystkim dają one możliwość wsparcia treningu za pomocą smartfona, a także śledzenia profilu na komputerze. Aplikacja zapisuje dane na temat każdego treningu, podając na przykład dystans, czas trwania, liczbę spalonych kalorii, prędkość oraz tempo, mapę trasy, przewyższenia. W trakcie biegu biegaczowi może towarzyszyć asystent audio informujący o podstawowych parametrach, motywujący do wysiłku, umożliwiający słuchanie muzyki. Aplikacje dają też możliwość dodawania zdjęć, łączenia profilu z mediami, rywalizacji ze znajomymi, udziału w akacjach charytatywnych⁵. Część z nich posiada darmową wersję podstawową, a za jej rozszerzenie należy zapłacić w formie comiesięcznego abonamentu lub jednorazowej opłaty rocznej⁶. Przykładowa płatna wersja – Premium Endomondo oferuje brak reklam, układanie planów treningowych, zaawansowane statystyki i interaktywne wykresy, porównanie osiągnięć, wyznaczanie stref tętna, personalizację trenera audio, informacje pogodowe, wsparcie techniczne dostępne ze strony WWW oraz przez telefon. Aplikacje są szeroko wykorzystywane i doceniane przez biegaczy. Jak wynika z przytoczonego raportu *Polacy biegają*, korzysta z nich aż 70% badanych.

Dla chcących biegać w sposób przemyślany albo trenować w celu zdobycia formy na konkretne wydarzenie biegowe użyteczną usługą będzie planowanie treningu. W wersji minimum mogą to być uniwersalne plany treningowe opracowywane na różne potrzeby (np. dla początkujących). W ramach proponowanego treningu można określić długość jego trwania, cel, intensywność treningu. Szeroką ofertę bezpłatnych planów znaleźć można na portalach biegowych. Jeśli jednak biegacz oczekuje spersonalizowanego treningu, dostosowanego konkretnie do jego potrzeb, może taki plan zamówić odpłatnie (np. trenerbiegania.pl). Otrzyma wówczas program uwzględniający możliwości jego organizmu czy oczekiwane rezultaty. Stworzenie go wymaga jednak szeregu informacji o biegaczu, na przykład podstawowych badań lekarskich, wieku, masy ciała, celu i preferowanej częstotliwości treningów, prowadzonego trybu życia i innych (trenerbiegania.pl). Jeszcze szersza oferta współpracy to trener personalny, który poświęca czas indywidualnie danemu biegaczowi. Ocenia jego sprawność i kondycję, bierze pod uwagę temperament, cele i poziom motywacji biegacza, uzgadnia plany treningowe, czuwa nad ich realizacją i wprowadza korekty, jeśli okaże się to konieczne.

Kolejną propozycją jest uczestnictwo w treningach zorganizowanych (według raportu *Polacy biegają* bierze w nich udział 17% biegaczy). Są one dostępne w ofercie profesjonalnych trenerów personalnych, mają zamierzony cel, czas trwania i przebieg. Trening może też przybrać formę obozu biegowego. Jest to wówczas wyjazd w konkretne miejsce, obejmujący zakwaterowanie, wyżywienie, treningi z profesjonalistą i indywidualne konsultacje, opiekę medyczną, korzystanie z infrastruktury sportowej (np. basenu)

⁴ Wśród najbardziej znanych aplikacji warto wymienić Endomondo, Navime GPS Tracker, Runkeeper, Runtastic, EveryTrail, Zombies Run i inne.

⁵ Przykładowe funkcje aplikacji opisano na podstawie Endomondo.

⁶ Takie opcje ma np. Endomondo (Premium), Jog Tracker (Pro), Runtastic (Pro) czy Runkeeper (Elite).

oraz innych atrakcji (np. wycieczek). Obóz ma też określoną tematykę, na przykład zapoznanie z tajnikami biegania dla początkujących czy przygotowanie do maratonu (obozybiegowe.pl).

Wśród usług dla biegaczy jest również oferta dietetyków. Wprawdzie prasa i portale biegowe szeroko poruszają tematykę odżywiania się i nietrudno znaleźć przykłady gotowego menu biegacza, jednak na rynku zaczynają też pojawiać się oferty spersonalizowanych diet. Uwzględniają, podobnie jak plany treningowe, możliwości i oczekiwania zamawiającego, a także zasobność jego portfela i preferencje kulinarne. Dostępne są też pakiety obejmujące plan treningowy skorelowany z odpowiednio zbilansowaną dietą⁷.

Warto również wspomnieć o usługach związanych z diagnostyką stanu zdrowia biegacza, szczególnie w zakresie pracy serca (morfologia, EKG, próba wysiłkowa itp.) oraz sprawności narządów ruchu. Ich oferta na rynku jest, niestety, jak dotąd niezbyt rozbudowana i proponowana tylko w największych miastach w Polsce⁸.

Odrębną grupę usług dla biegaczy stanowią te, które związane są z udziałem w imprezie biegowej, rozgrywanej poza miejscem zamieszkania. Biegacze stają się wówczas nabywcami usług transportowych, noclegowych, gastronomicznych czy oferowanych przez okoliczne atrakcje turystyczne. Najważniejszym wydarzeniem jest jednak sama impreza biegowa. Uczestnictwo w niej oznacza konieczność zakupu pakietu startowego. W zależności od miejsca i możliwości technicznych imprezy, ale też jej atrakcyjności, liczba uczestników może być ograniczona przez organizatora. Różny jest też czas dostępności i cena pakietów⁹. Biegacz dokonuje zakupu samodzielnie, akceptując przy tym określoną opłatę (zwyczajowo im bliżej terminu imprezy, tym pakiety startowe są droższe). Od jego samoorganizacji i czujności zależy, czy zdąży się zapisać na dany bieg, i jakie wpisowe będzie musiał zapłacić. Pewną pomoc stanowią tu wszelkie dostępne online kalendarze imprez biegowych (najbardziej kompleksowy to maratonyplskie.pl) oraz portale oferujące zapisy na wybrane imprezy, na przykład SlotMarket czy bardziej rozbudowany DO:ST:AR:TU, który podzielony na dwie strefy (zawodnika i organizatora), pośredniczy między popytem a podażą.

Inna doceniana przez biegaczy usługa to możliwość zamówienia zdjęć z biegu. Zawodnik może znaleźć swoją podobiznę w bazie fotografii, wyszukując się po numerze startowym lub nazwisku, a następnie zakupić gotowy pakiet w wersji elektronicznej. Może też zamówić film dokumentujący przekroczenie przez niego linii mety lub innego punktu na trasie¹⁰.

⁷ Diety oraz pakiety dieta + trening oferuje np. Fabryka Siły (fabrykasyly.pl).

⁸ Wśród dedykowanych sportowcom, w tym biegaczom, jest program *Kardio Sport* grupy LUX MED lub poszerzony *Kardio Plus*, a także badanie oceny jakości ruchu *Functional Movement Screen*. Natomiast Medicover dla osób uprawiających sport oferuje pakiet *Dla Aktywnych*.

⁹ Zdarza się, że w najbardziej pożądanym imprezach są one wykupowane już w kilka minut. Taka sytuacja miała miejsce w Biegu Rzeźnika, w którym pakiety startowe w 2014 r. zostały wyprzedane w 12 min w atmosferze chaosu i padających z przecięcia serwerów, a organizatorzy, aby uniknąć takich problemów w przyszłości, wprowadzili losowanie (biegrzeznika.pl).

¹⁰ Taką ofertę daje jednak biegaczom – jak dotąd chyba jedyny serwis – FotoMaraton.pl, współpracujący z Polskim Stowarzyszeniem Biegów, portalami biegowymi i organizatorami najważniejszych biegów w Polsce.

Udziałowi w imprezie (zwłaszcza oddalonej od miejsca zamieszkania) towarzyszy konieczność zadbania o dojazd i nocleg. Jeśli bieg odbywa się w niewielkiej miejscowości, a cieszy się zainteresowaniem, trzeba pomyśleć o tym odpowiednio wcześniej, bo popyt na noclegi w okolicy przerasta w tym okresie podaż. Na gruncie tych potrzeb wyrosły popularne na świecie *runningtours*, czyli zorganizowane wyjazdy na imprezy biegowe, obejmujące pakiet pobytowy: przejazd, nocleg oraz opłatę startową wraz z załatwieniem wszystkich formalności związanych z samym biegiem. Firmy specjalizujące się w organizacji takich wyjazdów zdejmują z barków biegacza ciężar samodzielnego przygotowania wyprawy i obawę, że przez niewiedzę czy niedopatrzenie wyjazd nie dojdzie do skutku. Argumentem za korzystaniem z takich usług jest też miejsce samej imprezy (czasem bardzo egzotyczne, np. pustynia w Kenii), lokalne prawo, zwyczaje kraju odbywania imprezy czy wreszcie prozaiczna bariera językowa.

Ciekawą ofertą dla biegaczy – turystów jest też inicjatywa *SightJogging*. Są to biegowe wycieczki z przewodnikiem po ulicach miast. Oferta dotyczy różnego poziomu zaawansowania i wieku biegaczy. Zainteresowani wybierają trasę, czas trwania wycieczki i jej termin. Przewodnikiem jest doświadczony biegacz, z którym można pobiec ulicami miasta w pojedynkę lub w większej grupie. Ofertę *City Jogging Tours* proponują niemal wszystkie większe miasta Europy: Londyn, Bruksela, Dublin, Rzym, Wiedeń, Paryż i inne.

Podobną ofertę, jednak o rozszerzonej formule, ma inicjatywa podmiotów zrzeszonych wspólnie pod marką Go! Running Tours, oferująca możliwość zwiedzania, biegając, różnych miejsc na świecie. „Zwiedzanie i bieganie” to hasło reklamowe portalu zawierającego ofertę 32 destynacji europejskich, ale też miejsc w obu Amerykach, Australii, Azji i Afryce. Również tu turyści chcący zwiedzić miasto, biegnąc, mogą wybrać miejsce, termin, dystans biegu i uiścić opłatę, aby w towarzystwie przewodnika odbyć biegową wycieczkę po najbardziej atrakcyjnych zabytkach. W ofercie są też kilkudniowe biegowe wakacje (w Szwajcarii, Szkocji i Ekwadorze), obejmujące pełne wyżywienie, nocleg oraz transport na trasy biegu, odżywki, mapy i informatory czy obsługę przewodnika.

Na polskim rynku jedyną chyba firmą organizującą wyjazdy na zagraniczne biegi jest Marathon Travel Poland. Firma proponuje kilkudniowe wyjazdy turystyczne do różnych miejsc odbywania maratonów na świecie¹¹. Wyjazd ma zaplanowany scenariusz wraz z obsługą pilota i obejmuje transport na miejsce, dojazdy do zwiedzanych obiektów, udział w biegu, nocleg, wyżywienie, ubezpieczenie. Jest zatem wyjazdem na kształt wakacji wykupionych w „zwykłym” biurze podróży, jednak podporządkowanym centralnemu wydarzeniu całej wyprawy, jakim jest udział w wybranej imprezie biegowej.

Podsumowując zaprezentowaną ofertę, warto wspomnieć o innych usługach uwzględniających potrzeby biegaczy. Ich przykładem jest ubezpieczenie NNW dla osób aktywnie uprawiających sport, proponowane amatorom (w tym biegaczom). Takie ubezpieczenia ma w swojej ofercie kilka obecnych na polskim rynku firm ubezpieczeniowych¹².

¹¹ W ofercie są Praga, Lizbona, Cypr, Chiny, USA, Zjednoczone Emiraty Arabskie i in. (marathon-travel.pl).

¹² Są to np. CA Sport Broker, Ergo Hestia, PZU, Uniqua.

Na uwagę zasługuje też oferta ubezpieczenia tylko na czas określonej imprezy (np. maratonu) i ewentualnych konsekwencji (odstąpienia od zawodów, urazów nabytych w trakcie ich trwania oraz kosztów leczenia, rehabilitacji, śmierci ubezpieczonego). Taką ofertę mają na przykład TU Europa (NNW Sport) oraz Warta (Sport).

3. Usługi w organizacji biegów

Do oferty rynku biegowego należą również imprezy biegowe, które, z racji na swoją liczebność, coraz silniej odczuwają siłę walki konkurencyjnej. Biegacze mają do wyboru cały wachlarz propozycji w tym samym dniu, w różnych lokalizacjach, bowiem, jak notują przytoczone statystyki (rys. 1), liczba imprez biegowych stale rośnie. Bieg musi więc zawierać w sobie jakiś atut, który sprawi, że biegacz zdecyduje się na uczestnictwo właśnie w nim. Od pomysłu i zaangażowania organizatora zależy zatem powodzenie imprezy. Musi być ona nie tylko ciekawie pomyślana i sprawnie przeprowadzona, ale też stać na wysokim poziomie, zapewniając bezpieczeństwo i satysfakcję uczestnikom. Ich ewentualną irytację wzbudzi nie zbyt słaby czas na mecie, ale raczej źle oznakowana trasa biegu, bałagan przy starcie albo problemy z odczytem wyniku. Stąd w interesie organizatora jest dbałość o wysoką jakość imprezy i dopracowanie szczegółów. Zwyczajowo przy organizacji korzysta on z pomocy swoich współpracowników oraz wolontariuszy. W skutecznej organizacji i realizacji imprezy odgrywa też rolę cały szereg usług komercyjnych. Jak duży jest poziom ich wykorzystania, zależy od możliwości finansowych organizatora, co w praktyce przekłada się na pożądaną obecność znaczących sponsorów¹³. Wówczas wszystkie etapy organizacji imprezy można oddać w ręce zleceniobiorców, co oznacza, że nawet organizatorem w sensie technicznym może być podmiot komercyjny¹⁴. Imprezy biegowe o mniejszym budżecie wiele wykonują siłą rąk wolontariuszy, jednak i tutaj zewnętrzne usługi są nieodzowne.

Na etapie samej koncepcji biegu i podjęcia decyzji o jego organizacji, po ustaleniu miejsca, trasy i terminu, warunkiem powodzenia przedsięwzięcia jest odpowiednie nagłośnienie imprezy. Wobec powszechności internetu jako źródła informacji niezbędnym nośnikiem jest strona internetowa informująca zainteresowanych o imprezie oraz wszystkich szczegółach z nią związanych. Chcąc bardziej rozreklamować wydarzenie w sieci, organizator może skorzystać z usług pozycjonowania stron, jednak powinien też zainteresować się jego rejestracją w kalendarzach biegowych (np. wspomniane maratony-polskie.pl). Powinien również umożliwić chętnym zapisy online za pomocą własnej strony albo poprzez pośredników (np. DO:ST:AR:TU). Podmioty, którym zależy na budowaniu marki imprezy, muszą też pomyśleć o jej logo, hasle reklamowym i pozostałych elementach, tzw. *visual identity*. Oferta firm reklamowych świadczących tego rodzaju usługi jest

¹³ Wszystkie duże biegi na świecie mają swoich sponsorów tytularnych. Również w Polsce prestiżowe imprezy firmowane są komercyjnymi nazwami. Do wiodących należą PZU, PKO oraz Orlen.

¹⁴ Dla przykładu organizatorem Orlen Warsaw Marathon jest Walk Events Sp. z o.o. (orlenmarathon.pl).

bardzo szeroka. Można przy tym zdecydować się na agencję specjalizującą się w kreowaniu wizerunku w sporcie, w tym wizerunku wydarzeń sportowych. Dopelnieniem są usługi producentów materiałów promocyjnych (elementów odzieży biegacza, ale też przeróżnych gadżetów i folderów, map, programów imprez itp.), opatrzonych logo biegu oraz wykonawców trofeów sportowych. Zwyczajowo poza pucharami za zdobycie czołowych miejsc (w ogóle oraz w różnych ustalonych kategoriach) każdy uczestnik wbiegający na metę honorowany jest okazjonalnym medalem. To oznacza, że organizator zamawia na daną imprezę liczbę medali zbliżoną do liczby wszystkich uczestników biegu (a więc w przypadku największych imprez są to tysiące wyprodukowanych specjalnie na zamówienie, opatrzonych datą, nazwą i logo biegu odznaczeń). Ich producenci oferują szeroki wybór trofeów sportowych (pucharów, statuetek, dyplomów, odznak itp.) i możliwości ich dostosowania do indywidualnych wymagań zamawiającego (pod względem surowca, kształtu, wzoru i innych oczekiwań).

Organizator zapewnia też zawodnikom numery startowe (często z ich imieniem), wchodzące w skład pakietu startowego. Biegacz znajdzie w nim jeszcze inne materiały (mapę trasy, harmonogram imprezy, kupony na posiłek itp.), które też zamawiane są przez organizatorów na potrzeby konkretnej imprezy. Znakiem rozpoznawczym biegu (zwykle też dołączonym do pakietu) jest okolicznościowa koszulka biegowa. Na przestrzeni ostatnich lat przestała być ona zwykłym bawełnianym T-shirtem, a stała się wysokiej jakości koszulką techniczną, zaprojektowaną i wykonaną na zamówienie.

W trakcie samego biegu na organizatorze ciąży obowiązek takiego przygotowania trasy i przebiegu imprezy, aby wszyscy biegacze i widzowie mieli możliwość bezpiecznego uczestnictwa w wydarzeniu. Konieczna jest organizacja biura zawodów, depozytu, miejsca na odpoczynek, punktów odżywczych na trasie czy posiłku regeneracyjnego. Nieodzowne są też sanitariaty i prysznice. Potrzebne są również służby zajmujące się pilnowaniem porządku w czasie imprezy, obsługa medyczna oraz osoby, które zajmą się kwestiami organizacyjnymi i technicznymi (transport, rozstawianie i demontaż sprzętu, obsługa punktów, informacja i in.). Często są to zadania wolontariuszy, ale zwłaszcza większe wydarzenia angażują do nich wyspecjalizowane firmy. Dotyczy to przede wszystkim zabezpieczenia medycznego, gastronomii, toalet. Do obsługi imprezy zatrudnia się też profesjonalne firmy ochrony, w tym z uprawnieniami do kierowania ruchem.

Sama trasa również musi być odpowiednio zabezpieczona i oznakowana. Producenci materiałów reklamowych dostarczają zatem również takie elementy ruchome, które umożliwią biegaczowi orientację na trasie biegu. Są to zwykle nośniki reklamy outdoorowej umieszczane wzdłuż trasy oraz namioty, w których ulokowane są istotne dla biegu funkcje (np. punkty odżywcze, ratownicy, pomiar czasu itp.), a na linii startu-mety bramy startowe.

Bieg, czyli pokonywanie dystansu przez zawodników, to również określone wymagania dla organizatora. Nieodzowne są zatem usługi pomiaru czasu. Biegacze otrzymują chipy, mocowane najczęściej do butów lub numerów startowych. Firma podejmująca się pomiaru czasu zapewnia sprzęt i oprogramowanie, ustanawia miejsca

pomiaru umożliwiające pomiar na starcie, mecie oraz na trasie w punktach kontrolnych. Punkty pomiarowe mogą też na bieżąco przekazywać dane z trasy, co umożliwia śledzenie wyników w trakcie biegu, w tym również kibicom, którzy chcą obserwować konkretnych biegaczy. Daje to też możliwość szybkiej publikacji rezultatów online po zakończeniu zawodów, w tym również wysyłania SMS-ów z rezultatami do zawodników. Dopełnieniem usługi jest obecność na trasie (zwłaszcza w punkcie mety, a zwykle też mobilnie na pojeździe) zegarów czasu biegu. Atrakcyjność imprezy podnosi też relacja w czasie rzeczywistym transmitowana na telebimach w miejscu jej odbywania oraz *live* na stronie WWW, co wymaga zatrudnienia operatorów kamer. Usługi fotograficzne z kolei umożliwiają publikację w internecie fotorelacji i filmów z imprezy, które zainteresowany biegacz będzie mógł zakupić (opisywany fotomaratón.pl).

Organizator dbający o prestiż imprezy będzie też zainteresowany atestacją samej trasy, jest ona bowiem podstawą do uznawania rekordów. Atestację przeprowadza tak zwany atestator posiadający stosowne uprawnienia. Koszt atestacji spoczywa na barkach organizatora i jest uzależniony od długości trasy¹⁵. Atestacja obowiązuje 5 lat, przy czym jakakolwiek zmiana trasy biegu lub roboty drogowe na trasie powodują jej unieważnienie.

Nieodzownym uczestnikiem imprezy jest też spiker, który zapewnia jej oprawę komentatorską. Znany, szanowany w świecie sportu komentator, to zarazem dodatkowy atut biegu. Podobnie z usługami uzupełniającymi, czyli na przykład wspólną rozgrzewką, którą poprowadzi znany instruktor fitness, czy uświetnienie imprezy obecnością utytułowanego maratończyka lub sławnego dziennikarza czy artysty.

Listę usług związanych z imprezą biegową można zamknąć propozycją dodatkowych wydarzeń dla biegaczy i pozostałych uczestników, które z reguły towarzyszą imprezie. Są to zwykle usługi masażystów, targi biegowe, imprezy towarzyszące, spotkania z ciekawymi ludźmi (np. instruktorami sportu, medalistami), punkty dopingu z udziałem zespołów muzycznych, konkursy. Ich liczba i różnorodność zależą oczywiście od wielkości i rangi imprezy, ale przede wszystkim budżetu organizatora.

Podsumowanie

W ciągu ostatnich kilkunastu lat umasowieniu, ale i istotnemu przeobrażeniu uległo zarówno samo bieganie jako aktywność fizyczna, jak i sposób, a przede wszystkim jakość organizacji imprez biegowych. Wzrósł profesjonalizm organizatorów i wszechstronność zabezpieczenia potrzeb biegaczy, a także, bardzo widocznie, stosunek samych biegaczy do uprawianej przez siebie dyscypliny, co doskonale zobrazowano na rysunku 2, na którym zaprezentowano wizerunek biegu i biegaczy w 2016 roku i zaledwie 15 lat wcześniej.

---

¹⁵ Atestacji poddawane są przede wszystkim dystanse standardowe według nomenklatury IAAF – Międzynarodowego Stowarzyszenia Federacji Lekkoatletycznych, ale też inne, przy spełnieniu odpowiednich warunków.

Rysunek 2. Organizacja biegów w latach 2001 (Maraton Dębno) i 2016 (Nocna Ściema – Koszalin)

Źródło: <http://www.maratondebno.pl>; www.explora.pl.

Jak pisze Waśkowski (2014, s. 10): „Bieganie przestało być w Polsce sportem niszowym (...). Stało się stylem życia i sposobem na aktywne spędzanie czasu wolnego. Wzbudziło również zainteresowanie wielu podmiotów gospodarczych, które zaczęły upatrywać w tym szansy na realizację swoich komercyjnych i niekomercyjnych celów”. Jest to więc ten obszar rynku, który posiada niewątpliwy potencjał rozwojowy, a jego stopniowa stabilizacja i wypracowywanie zwyczajów i schematów działania, zarówno wśród biegaczy, jak i organizatorów imprez stanowi dobrą perspektywę dla przedsiębiorstw chcących odnaleźć swoje miejsce w tej branży.

Bibliografia

Aktywność sportowa Polaków. Raport z badania TNS Polska Wrzesień 2015 (2017). Pobrane z: <http://www.tnsglobal.pl> (30.06.2017).

Dziekoński, T. (2017). *Regulamin tras w biegach ulicznych*. Pobrane z: <http://explora.pl> (30.06.2017). <http://maratondebno.pl> (30.06.2017).

<http://online.datasport.pl> (28.06.2017).

<http://pzumaratonwarszawski.com> (28.06.2017).

<http://www.biegrzeznika.pl/bieg-rzeznika> (3.07.2017).

<http://www.cityjoggingtours.co.uk/about-city-jogging-tours.html> (3.07.2017).

<http://www.fabrykasily.pl> (3.07.2017).

- <http://www.gorunningtours.com/index.php> (28.06.2017).
- <http://www.icemarathon.com/site/registration> (30.06.2017).
- http://www.king_of_metal15.republika.pl/atestacja_tras.htm (30.06.2017).
- <http://www.luxmed.pl/dla-pacjentow/oferta/programy-profilaktyczne/programy-dla-osob-uprawiajacych-sport.html> (28.06.2017).
- <http://www.marathon-travel.pl> (30.06.2017).
- <http://www.obozybiegowe.pl> (30.06.2017).
- <http://www.roadracespoland.com> (2017).
- <https://dostartu.pl> (30.06.2017).
- <https://trenerbiegania.pl/blog/plan-treningowy-biegacza-czyli-jak-trener-biegania-uklada-trening> (28.06.2017).
- <https://www.endomondo.com/premium> (3.07.2017).
- https://www.maratonypolskie.pl/mp_index.php?dzial=7&action=2&code=14&value=3 (3.07.2017).
- <https://www.medicover.pl/oferta-indywidualna/sport-fitness/dla-aktywnych> (3.07.2017).
- <https://www.ornmarathon.pl/node/30> (30.06.2017).
- Informator (2017). *Krakowskie spotkania biegowe. 16 PZU Cracovia Maraton*. Kraków.
- Kasperska, E., Kasperski, M. (2017). Społeczne i kulturowe uwarunkowania turystyki biegowej. *Handel Wewnętrzny*, 4, 297–308.
- Polacy biegają. Wyniki badania Polskiego Związku Lekkiej Atletyki i Instytutu Badań Rynkowych i Społecznych IBRiS* (2017). Pobrane z: <https://prezi.com/wjyuqirdunif/polacy-biegaja-2015/> (30.06.2017).
- Polacy docenili sport. Sondaż ARC Rynek i Opinia 2015* (2017). Pobrane z: http://www.arc.com.pl/polacy_docenili_sport-40999562-pl.html (30.06.2017).
- Waśkowski, Z. (2014). Rynek biegowy w Polsce. W: Z. Waśkowski (red.), *Marketing imprez biegowych* (s. 9–17). Poznań: Bogucki Wyd. Naukowe.
- Wysocki, P. (2017). *Atest trasy – gwarancją dystansu*. Pobrane z: <http://www.lubelskibiegacz.pl/atest-trasy-gwarancja-dystansu.html> (30.06.2017).

SERVICE MARKET FOR ORGANISERS AND PARTICIPANTS OF RUNNING EVENTS

Keywords: cross-country running, running events, sport services, amateur sport, running tourism

Summary. Although the popularity of running and the number of running events in Poland have increased significantly in recent years (if not tremendously), the market for running and running tourism is not yet fully developed. Still, unlike in many other countries in the world, the organisation of running events is considered to be a non-revenue-making occasion. Similarly, not all services available in foreign markets are already available in Poland. However, there is no doubt that the Polish market is gradually developing, and its offer is becoming more diverse and comprehensive. The purpose of this article is to diagnose the domestic running market, addressed both to the organisers and the runners. It presents existing needs in the area and supply offers to satisfy them.

Translated by Elżbieta Nazari

Cytowanie

Kasperska, E. (2018). Rynek usług dla organizatorów i uczestników imprez biegowych. *Ekonomiczne Problemy Usług, 1* (130), 55–66. DOI: 10.18276/epu.2018.130-06.